

A folyómenti füzesek fenntartásáról.

Irta: *Spanyol Géza*, m. kir. főerdész.

Máramaros vármegye törvényhatósági bizottságának nemes gondolkodására és előrelátására vall hivatalos lapja f. é. 3-ik számában fenti czim alatt közzétett azon határozata, mely úgy az erdészet, mint a mezőgazdaság fejlődésére nézve kiváló fontossággal bír.

Az általános jólét emelése érdekében is jelentős fontosságú eme kulturális intézkedést, amidőn örömmel üdvözlöm, kérnem kell a tekintetes szerkesztőséget, hogy becses lapjában ezen szabályrendelet ismertetésének helyet juttatni sziveskedjék.

S éppen ezen üdvös szabályrendelet fontossága követeli meg azon célzattal való közlését, hogy közérdekű jelentőségénél fogva esetleg más vidéken is előnyös méltatásban részesíteni lehessen.

Amíg hazai erdőgazdasági viszonyaink az erdőtermékek piacszavitelénél nagy részben még mindig a vizen való szállításnak nyújtanak előnyt, addig utalva vagyunk a vízi szállítás tökéletesítésével és olcsóbbá tételével foglalkozni. A szóban forgó szabályrendelet pedig éppen az erdők jövedelmezőségének fejlesztésére lesz nagy kihatással, mert hozzá fog járulni ahhoz, hogy partvédő művekre ezentul kevesebbet kell költeni. Mig ugyanis a tutajozásnál szükségelt s tetemes költséget és gondozást igénylő partvédműveket, fűzdugványozást, partkötéseket a nép alacsony műveltsége, rosszakarata, ellenszenve következtében érdekei ellenére is eddigelé kiméletlenül rongálta és ebbeli kedvtelése évről-évre fokozódott, addig az említett szabályrendelet a partvédelmet biztosítani lesz hivatva. Ez a védelem a folyószabályozási költségek apasztásához s végeredményében az erdők tiszta jövedelmének emeléséhez vezet.

Mig eddigelé az évenként folyószabályozásra kiadott költség a sok partrongálás, meder elfajulás, a tutajozást szolgáló szabályozási művek kiméletlen pusztítása miatt tekintélyes pénzösszegre rugott, e szabályrendelet életbeléptetésével e czimen remélhetőleg tetemes megtakarítás lesz elérhető, mert a part mentén létesítendő füzesek a vízlefolyás szabályozása, a víz kártételének megelőzése, mérséklése, a folyómenti rétek és szántók megvédése, meder elfaju-

lások, partszagatások megakadályozása és partképzés előmozdítása által a tutajozás olcsóbbá tételére is befolyással lesz. Egyébiránt a füzeseknek a természet háztartásában birt jótékony szerepe anynyira ismert, hogy ezzel tüzetesebben egyáltalán nem czéлом tovább foglalkozni.

De nem kevésbé méltánylandó hasznot nyújtanak birtokosaiknak a füzesek okszerű ápolás és használat mellett az árvédelmi, folyószabályozási munkálatokhoz szükséges rözseanyag értékesítésén kívül a házi iparcikkek gyártásához szükségelt nyersanyag nyújtása által is.

A gazdasági háziipar emelésével, fejlesztésével foglalkozni hazafias kötelességünk, mert ezzel elősegítjük a mezőgazdasággal foglalkozó felvidéki népnek a külső munkálatok szünetelése alatt való foglalkoztatását, tisztességes mellékkeresetet biztosítunk neki, a szegény felvidéki földmives családjában a szorgalom és munka áldásait megismertetve, kedvet ébresztünk fel a hasznos tevékenység iránt, elvonván őt egyuttal a henyéléstől és korcsmázástól.

Az előadottakból látjuk, minő sokirányu előnyök letéteményese az alábbi szabályrendelet, melyet a következőkben egész terjedelmében közlök:

1. §. A vármegye vízrendszeréhez tartozó folyók, patakok és ezek elágazásai mentén, valamint a vizek elárasztásának és rongálásának rendszeresen kített ártereken a füzesek állandóan jókarban fenntartandók.

Az ilyen füzesek kiirtása és legeltetés által vagy más módon való rongálása tilos.

2. §. Az állandóan és jókarban fenntartandó folyómenti füzesek helye és a czélnak megfelelő terjedelme, a községi határ és dülő szerinti fekvésnek, kat. helyrajzi számnak, a birtokos nevének és a részletek megközelítő nagyságának kitüntetésével, jelen szabályzat életbe léptetésétől számítva egy év alatt a helyi hatóságok által kijelölendő és a tulajdonos által állandóan jókarban tartandó, nyilvános jelekkel ellátandó.

A helyszinén eszközlendő kijelöléshez a föld tulajdonosa vagy ennek törvényes képviselője mindenkor meghivandó, ezeknek meg nem jelenése azonban a kijelölést nem gátolja.

3. §. A füzesek kijelöléséről készült munkálatok egyidejü közhirrététel és a külbirtokosok külön írásbeli értesítése mellett 30 napi közzemlére kiteendő.

Ezen 30 nap eltelte után a vármegye közigazgatási bizottsága, a hozzá betérjesztett iratok alapján az érdekeltek részéről esetleg benyújtott felszólamlások egyidejü elintézése mellett a m. kir. kulturmérnöki hivatal és a kir. erdőfelügyelő meghallgatásával a kijelölés ügyében végérvényesen határoz.

4. §. A 2. §. szerint kijelölt mindazok a területek, melyeken a fűz természetes uton egyáltalán nem vagy nem elég sűrű állásban fordul elő, avagy kiirtatik, első esetben a szabályzat életbeléptetésétől, utóbbi esetben pedig az irtástól számított 2 év alatt kosárfonásra alkalmas fűzzel teljes záródásra alkalmas módon mesterséges uton betelepítendő.

5. §. A végérvényesen kijelölt fűzesekről a 2. §-ban felsorolt adatokkal nyilvántartás vezetendő.

A nyilvántartást a közigazgatási bizottság által jóváhagyott előmunkálatok alapján a kir. erdőfelügyelőség állítja össze és a mezőgazdaságnak a vármegye közigazgatásában törvényileg szervezendő képviselőtéig a vármegyei levéltár által kezelendő eredetinek másolati példányán, az időközi változásokat is ez vezeti keresztül.

A nyilvántartásnak jársonként összeállítandó kivonata hatósági eljárásnál való használat végett, az illetékes járási főszolgabiráknak és községi előljáróságoknak is kiadandó.

6. §. A kijelölt területek fűzállományából ritkítás útján $\frac{1}{2}$ -nél többet kivágni tilos.

Árvízvédelmi szempontból és vízszabályozási anyag termelése céljából a fűzállománynak sűrűség szerint $\frac{1}{5}$ — $\frac{1}{4}$ része 3—4 éves korig állva hagyandó.

7. §. A kijelölt fűzesek közvetlen őrzete és védelme mező- és erdőőrök feladatát képezi.

8. §. Kosárfonó fűz vesszőket szállítani, eladni és venni csakis jogos szerzés igazolásaképpen, az eladó fűzes tulajdonos által kiállított és az illetékes községi előljáróság által láttamozott és községi pecséttel ellátott bizonyítvány mellett lehet.

Ezen 8 napig érvényes bizonyítványok vasuti szállításnál a fuvarlevélhez csatolandók, más esetben pedig azokat a szállító magánál hordani, az ellenőrzéssel megbízott közegek kívánságára felmutatni, eladás alkalmával a vevőnek átadni és a vevő 30 napig megőrizni köteles.

9. §. Az 1., 2., 6. és 8. §-ban elrendelt tilalmak és rendelkezések megszegése és a 4. §-ban említett mulasztás elkövetése miatt az eljárás hivatalból indítandó meg.

Az erdészeti személyzet, m. kir. csendőrség, pénzügyőrség, községi előljáróság, községi egyéb hivatalos közegek, mezőőrök és minden közbiztonsági közeg a felfedezett vagy másként biztos tudomásukra jutott tiltott cselekményeket a járási főszolgabirónál, illetőleg Máramarosszigeten a rendőrkapitányi hivatalnál felelősség mellett bejelenteni kötelesek.

Kötelesek továbbá a fűz vesszővel kereskedőket és azok szállításával foglalkozó egyéneket a 8. §-ban körülírt igazolványok felmutatására és a fűz vesszők jogos szerzésének igazolására szorítani.

10. §. Aki az 1. §. alá tartozó saját vagy általa birtokolt területen fűzest irt, négyszögölenként 5—10 fillérnyi, ki pedig a fűzesekben a 6. §-tól eltérő használatot eszközöl, négyszögölenként 2—5 fillérnyi pénzbírsággal sújtandó.

Ha utóbbi esetben a terület megállapítható nem volna, a büntetés a kivágott anyag becsértékének $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ részben állapítandó meg.

11. §. Aki az 1. §. alá tartozó saját vagy általa birtokolt füzesekben legeltet, az 1894. évi XII. t.-cz. 111. §-ában megállapított hajtópénzeken felül a következő birsággal sujtandó:

1. 1 db szarvasmarháért 0·5 K; 2. Kecskéért 1 K; 3. Egy őszvér vagy szamarért 0·4 K; 4. 1 db juhért 0·2 K; 5. 1 db sertésért 0·1 K; 6. 1 db csikó vagy birkáért 0·1 korona.

Ha a legeltetés mesterséges telepítvényekben vagy éjjel történik, a pénz-birság háromszoros összegben fizetendő ki.

12. §. Mások által idegen területen elkövetett ugyanezen cselekmények az 1894. évi XII. t.-cz. 94. §-ának *f*) pontja értelmében büntetendők s a kárdijak a jelen szabályrendelet 11. §-ának 1—6. pontjaiban meghatározott tételek szerint állapítandók meg.

13. §. Aki jelen szabályzat hatálya alá eső saját vagy általa birtokolt füzesek határait jelző táblákkal vagy e célra alkalmas más jelekkel ellátni és a jeleket jókarban tartani elmulasztja, 1—5 koronáig terjedő pénzbírsággal sujtandó.

14. §. Aki a 13. §-ban felsorolt jeleket megsemmisíti, elveszi, más helyre átteszti, megrongálja vagy kiássa, az 1894. évi XII. t.-cz. 93. §-a alapján 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

15. §. Aki a 4. §. szerint kötelező füzestelepítést elmulasztja, évenként és □-ölenként 2—10 fillérsnyi pénzbírsággal sujtandó.

16. §. Aki kosárfonásra alkalmas füzvesszőt, a 8. §-ban körülírt bizonyítvány nélkül, vagy érvényét veszett bizonyítvány mellett elad vagy vesz, illetőleg szállít, kötegenként 1—2 koronáig terjedő pénzbírsággal sujtandó.

17. §. Az ezen szabályrendelet alapján befolyó pénzbírságok, valamint az elkobzott vesszők értékesítéséből befolyó összegek $\frac{1}{4}$ -ed része a feljelentőt, a többi része pedig a kijelölt füzesterületek bekerítése, illetőleg jelzőtáblákkal vagy más jelekkel való ellátási költségeinek levonása és fedezése után az illető község szegényalapját illeti.

18. §. A 11., 12., 13., 15., 16. §-okban felsorolt tilalmak és rendelkezések megszegésének büntethetősége, e tett elkövetésétől számított egy év alatt, a kiszabott pénzbírság pedig az ítélet jogerőre emelkedésétől számított egy év alatt, a kiszabott pénzbírság pedig az ítélet jogerőre emelkedésétől számított két év alatt elévül.

A büntethetőségnek itt megállapított elévülése a 4. és 15. §. szerint: elkövethető mulasztásra nem terjed ki.

A 12. §. 3-ik bekezdésében és a 14. §-ban említett kihágási esetekre nézve az 1894. évi XII. t.-cz.-ben megállapított elévülési idő az irányadó.

19. §. A jelen szabályrendelet 11., 13., 15., 16. §-aiban és a 12. §. első és második bekezdésében megállapított pénzbírságok kiszabására illetékes:

Első fokban:

1. Kis- és nagyközségekben a járási főszolgabíró.

2. Máramarosziget rendezett tanácsu városban a rendőrkapitány.

Másodfokban :

A vármegye alispánja.

Harmadfokban :

A vármegye közigazgatási bizottsága.

Két érdemben egybehangzó ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Nagyfontosságúnak és megnyugtatónak tartom e szabályrendeletben végül a kulturmérnöki hivatalnak, de főleg az erdőfelügyelőségnek, az erdészetnek biztosított beavatkozást, mert e gondozó kezekben látom megvalósulni azt a magasztos célt, melyet a törvényhatóság e szabályrendelet megalkotásánál maga elé tűzött.

A fürj és fogoly viszonylagos elterjedése hazánkban.

A Magyar Ornithologiai Központ fölhívása.

Mind általánosabbá és hangosabbá válik az a panasz, hogy ijesztő mértékben pusztul Magyarországnak hajdan méltán híres madárvilága. Érthető ez a panasz, ha a réti és vizi madárvilágra vonatkozik, amelytől csak az utolsó félszázad alatt is egy millió holdnál nagyobb területet hódított el ármentesítések révén a haladó kultúra. De éppen evvel a ténnyel kapcsolatban annál föltűnőbb a *fürj* rohamos pusztulásáról szóló panasz, minthogy az elhódított óriási területek éppen az ő birodalmát gyarapították, úgy hogy inkább rohamosabb elszaporodását lehetett volna várni.

A tény azonban mégis csak az, hogy a fürj nagyon megfogyott, amit kétségtelenül bizonyít a Magyarország vadlelövéséről szóló statisztika (Vadászlap, 1897—1907. évf.) Összehasonlítás céljából és alább kiderülő okokból egyuttal ideiktatom a fogolyra vonatkozó lőjegyzéket is. Eszerint 11 év alatt a következőképpen alakult az évenként lelőtt foglyok és fürjek mennyisége:

Év	Fogoly	Fürj
1895	163973	84521
1896	207427	74749
1897	269027	63601
1898	287259	60967
1899	389314	75715
1900	396890	55863